

Irodalmi figyelő / Literature reviews

ERDŐS L. (2023): *Hogyan mentsünk bolygót – A természetvédelem története*. Libri Könyvkiadó, Budapest, 185 pp. ISBN: 978-963-604-256-1

Az ember és a természet kapcsolata sokat változott a történelem során. Kezdetben, leginkább az eszközök hiánya miatt, a természet és az ember kettőséről nem beszélhettünk, egy voltunk a sok faj közül, melynek sorsát a többi fajjal alkotott kompetíciós és táplálkozási kapcsolatai alakították évről évre. A letelepült, mezőgazdaságra és állattartásra, majd iparra épülő forrásgenerálás viszont kizökkentett minket ebből a fenntartható, bár idillinek semmiképp sem nevezhető állapotból. A természetre innentől kezdve értünk létező entitásként, rosszabb esetben legyőzendő ellenségként tekintettünk, és a szó szoros értelmében transzformáló inváziós fajjává alakultunk.

Ha valóban függetleníteni tudnánk magunkat a természeti környezettől, hatásaink csupán morális aggályokat vethetnének fel. És valóban, a kezdeti természetvédelmi törekvések hátterében inkább érzelmi motiváltságot fedezhetünk fel. Az átalakítás viszont idővel olyan mértékűvé vált, hogy kiderült, koránt sem vagyunk függetlenek, és a természeti környezet károsítása saját populációink túlélését veszélyezteti. A moralitás mára egzakt, tényeken alapuló hatáskontrollá nőtte ki magát, mely nemzetközi és országos stratégiák alapvető, megkerülhetetlen részévé vált. E hosszú és rögös út már megtett szakaszán vezet végig minket Erdős László „*Hogyan mentsünk bolygót – A természetvédelem története*” című könyve.

A könyvből megérthetjük, hogy a kezdeti szórványos felismerésekből, melyek leginkább lokális tájálakításokhoz vagy ikonikus fajok kihalásához köthetők, hogyan állt össze a kép a természet és saját fajunk sebezhetőségéről. Megtudhatjuk továbbá, hogyan sikerült néhány kiemelkedő személyiségnek a társadalom szélesebb rétegei számára is eljuttatni az üzenetet, és mozgalmakká duzzasztani a saját jövőjüket féltő, felvilágosult társadalmi rétegeket. Miután ez megtörtént, már egyenes út vezetett a politikai döntésekbe való beszivárgáshoz, hiszen a vezetők a mozgalmak résztvevőinek szavazataira is áhítoztak. Ma már egyértelmű, hogy az eseményeknek ez volt a szükségszerű menete, de korábban ezt sokan nem látták így, és a legkülönbébb akadályokat állították a tenni akaró emberek elé, akik nem egyszer az életüket adták céljaikért. A szerző ezzel rávilágít arra, micsoda emberfeletti teljesítmények állhatnak akár egy olyan jelentéktelen útszéli tábla mögött is, melyen azt olvashatjuk: „Természetvédelmi Terület! Óvja, védje a természet értékeit!”, vagy a mögött, hogy 2023-ban egy egész ország háborodott fel egy farkas lelövése miatt.

A természetvédelem rögös útjának végét még nem látjuk, és nem ismerjük, milyen újabb akadályokat gördítenek elénk azok, akik más utakat akarnak járni, de Erdős László könyve mindannyiunk számára hasznos iránymutatásul szolgálhat.

TÖLGYESI Csaba (Szeged)

